

LAKIALOITE 32/2009 vp

Laki kunnallisen eläkelain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään kunnalliseen eläkelakiin muutosta, joka mahdollistaisi sen, että pelastuslaitosten operatiiviseen toimintaan osallis-

tuva henkilöstö saisi oikeuden jäädä eläkkeelle 55-vuotiaana.

YLEISPERUSTELUT

Palomiesten työ on sekä fyysisesti että henkisesti raskaampaa kuin useimpien muiden ammattiryhmien. Niin sisäasiainministeriö kuin Helsingin pelastuslaitos ovat selvittäneet palomiesten työkyvyn heikentymistä. Helsingin pelastuslaitoksen selvityksen perusteella on voitu havaita merkittäviä poikkeamia normaaliväestöön verrattuna. Keskeisiä havaintoja seurantakaudella oli, että palomiesten keskimääräinen elinikä on vain 65 vuotta ja työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä on palomiesten keskuudessa poikkeuksellisen suuri: 39,8 prosenttia. Tilastokeskuksen mukaan miesten keskimääräinen elinikäodote on 75,8 vuotta.

Sisäasiainministeriön selvityksen mukaan pelastajien työkyky vastasi viisi vuotta vanhempien suomalaisten raskasta fyysistä työtä tekevien miesten työkykyä. Työkyvyn huononeminen alkoi selkeästi lisääntyä 41—50-vuotiaiden ikäryhmässä.

Vuosina 2000—2004 suurimmat eläkkeelle jääneiden palomiesten ikäryhmät olivat 56- ja

57-vuotiaat. Miehistöön kuuluvien palomiesten keskimääräinen eläkkeellejäämisikä oli noin 54 vuotta.

Huolimatta työn raskaudesta ja työkyvyttömyyden lisääntymisestä on palomiesten eläkeikää nostettu. Suomalaisten palomiesten eläkeikä on nykyisen lainsäädännön mukaan länsimaiden korkein. Aikaisemmin palomiesten eläkeikä oli 55 vuotta, mutta kunnallisen eläkejärjestelmän uudistamisen seurauksena kuntasektorilta poistui niin sanottu ammatillinen eläkeikä ja palomiesten eläkeikä on noussut portaittain 55 vuodesta 63—68 ikävuoteen.

Palomiesten 55 vuoden ammatillisesta eläkeiästä luopuminen oli virhe. Muun muassa Ruotsissa tehtiin vastaavanlainen virhe, mutta se korjattiin antamalla palomiehille mahdollisuus varhaisempaan eläkkeelle jäämiseen. Näin virkoihin pystyttiin palkkaamaan työkykyisiä palomiehiä vajaakuntoisten tilalle.

Palomiesten eläkeiän nousu on uhka myös kansalaisten turvallisuudelle. Palomiesliiton

mukaan tälläkin hetkellä vain joka toinen 50 vuotta täyttäneistä palomiehistä pystyy pelastussukellustehtäviin, kuten loukkuun jääneen asukkaan pelastamiseen palavasta asunnosta savusukeltamalla. Ellei eläkeikää lasketa, vuonna 2015 kolmannes palomiehistä ei kykene pelastussukeltamaan.

Tilannetta ei pystytä korjaamaan sinällään tarpeellisella työkykytoiminnalla tai vippaskonsteilla. Hallinto- ja kuntaministeri Kiviniemen esitys palomiesten uudelleensijoittamisesta kuntatyössä olisi käytännössä kallis ja vaikea toteuttaa nykyisten aluepelastuslaitosten puitteissa.

Aluepelastuslaitokset perustuvat vuonna 2002 voimaan tulleeseen lakiin pelastustoimen alueiden muodostamisesta, missä yhteydessä henkilöstöä luovuttavien kuntien oli päätettävä virkojen lakkauttamisesta ja palvelussuhteiden päättämisestä. Näin ollen palomiehiä ei voitaisi suoraan sijoittaa pelastustoimen alueiden kuntiin. Myöskään pelastuslaitoksilla ei ole resurs-

seja sijoittaa työvahvuuteen laskettuja miehiä kevyempiin tehtäviin.

Palomiesten kouluttaminen uuteen työhön olisi kallista ja aiheuttaisi epäselvyyden siitä, lankeavatko kustannukset kunnalle vai valtiolle. Uuteen työhön siirtyvien, koulutuksessa olevien palomiesten tilalle pitäisi pelastuslaitokselle palkata joka tapauksessa uudet työntekijät.

Ainoa palomiesten ja yhteiskunnan kokonaisedun kannalta järkevä ratkaisu on mahdollistaa palomiesten eläkkeelle siirtyminen 55-vuotiaana. Se olisi linjassa myös kansainvälisen työjärjestön ILO:n näkemyksen kanssa, että palomiesten tulisi olla oikeutettuja täyteen eläkkeeseen merkittävästi nuorempina kuin useiden muiden ammattien edustajien. Turvallisuustason säilyttämiseksi operatiivisiin tehtäviin tarvitaan nuorempia ja työkykyisiä ammattilaisia. Tätä varten olisi kunnallisen eläkelain 3 luvun 11 § muutettava lisäämällä siihen uusi 4 momentti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Kunnallisen eläkelain 3 luvun 11 §:n uuden momentin mukaisesti palomiehistö, alipäällystön ja operatiiviseen toimintaan osallistuvan päällystön eläkeikä alennettaisiin siten, että henkilöstöllä olisi mahdollisuus siirtyä vanhuuseläkkeelle jo 55 vuoden iässä. Tämän mukaan uudessa momentissa säädettäisiin, että poiketen siitä, mitä edellä 1 momentissa säädetään normaalista vanhuuseläkeikästä, palomiehistöllä, alipäällystöllä ja operatiiviseen toimintaan osallistuvalla päällystöllä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 55 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan ka-

lenterikuukauden alusta. Työntekijällä on tässä momentissa säädetystä poikkeuksellisesta eläkeiästä huolimatta oikeus jäljempänä 40 §:ssä tarkoitettuihin korotettuihin eläkekarttumiin niistä työansioista, jotka on ansaittu 53 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kuukauden alusta siihen asti, kunnes työntekijä jää eläkkeelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kunnallisen eläkelain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 11 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1293/2006 ja 461/2008, uusi 4 momentti seuraavasti:

11 §

Vanhuuseläke

— — — — —
Poiketen siitä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, on pelastuslaitosten palomiestöillä, ali-päälystöllä ja operatiiviseen toimintaan osallistuvalle päälystöllä oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 55 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alusta. Työntekijällä on

tässä momentissa säädetystä poikkeuksellisesta eläkeiästä huolimatta oikeus jäljempänä 40 §:ssä tarkoitettuihin korotettuihin eläkekattumiin niistä työansioista, jotka on ansaittu 53 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alusta siihen asti, kun työntekijä jää eläkkeelle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 25 päivänä maaliskuuta 2009

Mikko Kuoppa /vas
Markus Mustajärvi /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Unto Valpas /vas
Merja Kyllönen /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Erkki Virtanen /vas
Paavo Arhinmäki /vas
Pentti Tiusanen /vas
Jaakko Laakso /vas
Matti Saarinen /sd
Tommy Tabermann /sd
Pentti Oinonen /ps
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd

Marjaana Koskinen /sd
Pia Viitanen /sd
Minna Sirnö /vas
Tero Rönni /sd
Annika Lapintie /vas
Kari Uotila /vas
Veijo Puhjo /vas
Jukka Gustafsson /sd
Matti Kangas /vas
Sinikka Hurskainen /sd
Sari Palm /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Tuula Väättäinen /sd
Jouko Laxell /kok